

Belarus). Dialogue of scholars and politicians (f.i., creation of Ukrainian-Russian Consultative Council analogous to already existed Ukrainian-American Council), promoting in Russia the knowledge of the histories of Ukraine and other CIS countries is an important background for the dialogue at the official level. Russian politicians are to decide what is the main threat to Russia: loss of the empire or inner ethnic and economic problems? And the West could advertise "success stories" (nuclear disarmament, Ukrainian policy towards national minorities), and find better term than "nationalist" in describing state-building process in new countries.

ПОЗИЦІЯ УКРАЇНИ ЩОДО РОЗШИРЕННЯ НАТО

О. Дергачов, Р. Павленко (кафедра політології НаУКМА)

Після розпаду східного табору і СРСР для країн Східно-Центральної Європи постало питання про обрання нової стратегії безпеки. За умов, коли в Європі існує єдина, а все ж дієва така система - НАТО - це питання пов'язується із вступом цих країн до неї. Для України також існує нав'язувана Москвою альтернатива - Ташкентська угода.

Західні сусіди України, виходячи з власних національних інтересів, зробили однозначний вибір на користь НАТО. Основними аргументами на користь такого рішення є заповнення "вакууму безпеки", реінтеграція в Європу, гарантії демократії.

Україна в силу свого геополітичного становища і внутрішніх проблем (відсутності загальної згоди щодо стратегії розвитку, наявності проімперських настроїв) досі не висловила чіткої позиції щодо розширення НАТО. На сьогодні політика України має виходити з неприпустимості нового розподілу Європи, перетворення України на "буферну державу". На період внутрішньої невизначеності оптимальною лишається політика позаблоковості, з побудовою стосунків з НАТО на основі спеціальної угоди (на кшталт подібної угоди між НАТО і Росією). Такий шлях видається на даний момент найбільш реальним і перспективним, бо одночасно конкретизує участь України в струк-

турах і програмах НАТО, залишає за нею певну свободу дій (в тому числі позаблоковий статус) і дає реальну можливість залучення України до системи загальноєвропейської безпеки.

РІВЕНЬ АНТИСЕМІТИЗМУ В УКРАЇНІ

В. Паніотто (кафедра соціології НаУКМА,
Київський міжнародний інститут соціології)

Рівень міжнаціональної нетолерантності є одним з найбільш важливих показників потенційної нестабільності у тому чи іншому регіоні колишнього Радянського Союзу. Ставлення до євреїв, загальний рівень антисемітизму важливий не тільки тому, що євреї поки ще залишаються третьою за чисельністю (після українців та росіян) етнічною групою в Україні, а й тому, що рівень антисемітизму є індикатором стану демократизації суспільства та рівня толерантності населення. Крім того, якщо рівень упередженості до тих чи тих етнічних груп є специфічним для тієї чи іншої країни, то антисемітизм - це явище універсальне для багатьох країн, тому рівень антисемітизму дає можливість порівнювати різні країни та знайти місце України серед інших країн за рівнем толерантності населення. Нарешті, рівень антисемітизму має значення для міждержавних стосунків України і, передусім, впливає на стосунки між Україною та США.

Для визначення рівня антисемітизму в Україні ми використовуємо дані двох соціологічних опитувань, проведених Київським міжнародним інститутом соціології у грудні 1994 та жовтні 1995 років. Дані репрезентативні для населення України у віці 18 років і старших. Для вимірювання соціальних упереджень застосовувалась так звана шкала соціальної дистанції.

Результати дослідження показують скоріше високий рівень загальної нетолерантності населення України (ксенофобії), ніж упередження, що специфічне у ставленні до євреїв. За рівнем толерантності населення можна виділити три групи: слов'янські етнічні групи (українці, росіяни, білоруси), до яких населення найбільш толерантне, негри та цигани, до яких населення найменш толерантне та інші. Серед інших населення найбільш